

AgEcon SEARCH

RESEARCH IN AGRICULTURAL & APPLIED ECONOMICS

The World's Largest Open Access Agricultural & Applied Economics Digital Library

This document is discoverable and free to researchers across the globe due to the work of AgEcon Search.

Help ensure our sustainability.

Give to AgEcon Search

AgEcon Search

<http://ageconsearch.umn.edu>

aesearch@umn.edu

*Papers downloaded from **AgEcon Search** may be used for non-commercial purposes and personal study only. No other use, including posting to another Internet site, is permitted without permission from the copyright owner (not AgEcon Search), or as allowed under the provisions of Fair Use, U.S. Copyright Act, Title 17 U.S.C.*

No endorsement of AgEcon Search or its fundraising activities by the author(s) of the following work or their employer(s) is intended or implied.

A VETÉSSZERKEZET ÉS AZ ÁLLATTARTÁS
JELLEGZETESEBB ÖSSZEFÜGGÉSEI A NAGYATÁDI JÁRÁS
TERMELŐSZÖVETKEZETEIBEN
RIBLY JÁNOS—SZABÓ LÁSZLÓ

A nagyatádi járás mezőgazdasági távlati fejlesztési tervének készítése során figyelemre méltó összefüggéseket találtunk a termelőszövetkezetek takarmánytermelése és állattenyésztése között. Kiderült, hogy a termelőszövetkezetek állatállományának gyarapítása akadályozza a konzerv- és egyéb ipari növények termőterületének növelését, miután a nagyobb állatállomány eltartása a takarmánytermő terület kiterjesztését követeli meg. Fennáll ez a helyzet mindaddig, amíg a szántóföldön termelt takarmányok termésátlagai nem emelkednek, továbbá amíg a jelentős területet elfoglaló rét- és legelő kultúrák állattartó-képessége a minimális szinten mozog.

Mivel a távlati terv az állattenyésztés mennyiségi és minőségi fejlesztését követeli — egyidejűleg növekvő árunövény-termelési előirányzatok mellett —, számításokat végeztünk arra vonatkozóan, hogy a jelenlegi átlagterméseket figyelembe véve mekkora az egységnyi szántó-rét terület állattartó-képessége, és miként alakulhat ez a termésátlagok emelkedése esetén.

AZ ÁLLATELTARTÓ-KÉPESSÉG TÉNYEZŐI

Az említett kérdések tisztázása érdekében *eltérő talajtípusok, eltérő takarmánytermő-területi arányok és különböző takarmánytermésállagok* mellett vizsgáltuk 1000 kh — adott szántó-rét arányú — terület állattartó-képességét.

1. A különböző talajtípusok termőképességének megállapítása céljából — a gyenge termőképességű homoktalajok, — a jó termőképességű homoktalajok és — a vályogtalajok takarmánynövényenkénti öt éves átlagterméseit számítottuk ki.

Az adatokat ilyen bontásban a termelőszövetkezetek szolgáltatták. A legutóbbi öt évre vonatkozó átlagterméseket az I. táblázat tartalmazza.

A táblázatból megállapítható, hogy

a) a kimondottan homoki növényeknél a gyenge homok és a jó homok ter-

1. táblázat

A TAKARMÁNYNÖVÉNYEK ÁTLAGTERMÉSE A NAGYATÁDI JÁRÁS
TERMELŐSZÖVETKEZETEIBEN

Takarmány	Öt év termésének átlaga (q/kh)		
	gyenge termő- képességű homokon	jó termőképességű homokon	vályogtalajon
Lucerna, széna	—	25	26
Vöröshere, széna	10	18	26
Szarvaskerep, széna	14	18	18
Fehérhere, széna	—	—	14
Bíborhere, zöld	68	110	99
Őszi takarmánykeverék, rozsos, zöld	85	81	87
Őszi takarmánykeverék, árpa = búza, zöld	67	127	98
Zabos bükköny, zöld	62	65	68
Napraforgó-csalamádé, zöld	81	107	108
Kukoricaesalamádé, zöld	63	73	87
Silókukorica, zöld	60	93	109
Szudánifű, zöld	—	67	91
Szudáni édes cirokfű, zöld	—	—	40
Csillagfűrt édes, zöld	85	82	—
Kukorica, májusi morzsolt, szem	10	15	15
Őszi árpa, szem	8	11	10
Kétszeres, szem	—	11	11
Rét, széna	12	12	12

mőképessége közötti különbség nem számottevő (pl. rozsos őszi takarmánykeverék, csillagfűrt);

b) a nyári csapadékot jobban hasznosító takarmánynövények termése a vályogtalajokon nagyobb és biztosabb (kukoricaesalamádé, silókukorica);

c) a téli csapadékot jobban kihasználó takarmánynövények inkább a jó homoktalajokra valók (bíborhere, árpás-búzás őszi keverék).

A rétek fűtermőképességét nem differenciáltuk talajtípusok szerint.

2. Az állatállomány tartási lehetőségeit végeredményben az egységnyi területen, az adott takarmánytermelési szerkezet mellett megtermelt tápanyaghozamok szabják meg. Számításainkban igyekeztünk olyan beltartalmi adatokkal dolgozni, melyek kb. megfelelnek a járás termelési és betakarítási módszereiből származó minőségi szintnek.

3. Az állattartás lehetséges mértékének megállapításához számosállategység helyett létszámegységet használunk. A létszámegység egy-egy állatfajhoz tartozó

akkora
jelent,
ló egy
tának
takarm
állattar
takarm
és az ig
get has
kiszám
db-ot,
egység
eltarth
a szám
üzemel
arra t
felve
A
atádi j
ségi t
szerint
A
lyogta
a kett

A
állítot
termő
szám
ségét
nyét
adatok
vetke
műve
tásáv

terül
keny

2. táblázat

1000 KH TAKARMÁNYTERMŐ TERÜLET
ÁLLATELTARTÓ-KÉPESSÉGE

Létszám- egység	Gyenge termő- képességű homokon	Jó termő- képességű homokon	Vályog- talajon
	eltartható létszámegység		
Tehén	155	233	232
Koca	130	194	196
Anyajuh	1745	2218	2584
Tyúk	227	345	345
Húscsibe	625	943	943
Igásló (1 pár)	106	129	127

akkora és olyan összetételű állományt jelent, melynek takarmányigénye egyenlő egy anyaállat egy évi és szaporulatának a végtermék állapotig számított takarmányszükségletével, beleértve az állattartás egy anyaállatra számítható takarmányigényét is. A baromfiaknál és az igáslovaknál a természetes egységet használtuk a takarmányszükséglet kiszámításához, pl. tojótyúkknál 1000 db-ot, lovaknál 2 db-ot. A létszámegységet alkalmasabbnak tartjuk az eltartható állomány kifejezésére, mint a számosállatot, mert a mezőgazdasági üzemek végeredményben mindinkább arra törekednek, hogy a szaporulatot felneveljék, felhizlalják.

A fentiek szerint számítva, a nagy-
atádi járásban a különböző termőképességű talajok állateltartó-képessége — létszámegységben kifejezve — a 2. táblázat szerint alakul.

Az adatokból megállapítható az, hogy a jó termőképességű homok- és a vályogtalajok állateltartó-képessége között a különbség nem számottevő, ennél fogva a kettőt a továbbiakban külön nem is tárgyaljuk.

AZ ÁLLATELTARTÓ-KÉPESSÉG FOKOZATAI

A különböző termőképességű talajok állateltartó-képességének ismeretében állítottuk össze a következő oldalon közölt 3. táblázatot. Ebben a takarmánytermő terület aránya és a terméshozamok szintje szerint képzett 9—9 változatra számítottuk ki a gyenge és a jó termőképességű homoktalajok állateltartó-képességét létszámegységekben és az eltartható állomány takarmánytermő-terület igényét kat. holdban kifejezve. A táblázat a közös és háztáji terület és állatállomány adatait együttesen tartalmazza. Ezek összevonása indokolt, mert a termelőszövetkezetek a háztáji állatállomány eltartásáról is gondoskodnak — a háztáji művelés céljára kiadott földeken felül — a közösből származó takarmány kiosztásával.

1000 kh vegyes szántó-rét terület állateltartó-képességét a takarmánytermő terület arányának három változata szerint vizsgáljuk. Minden változatnál 30%-os kenyérgabona-területtel számolunk. Ezért:

- 60%-os, „erős” takarmánytermelési arány mellett konzerv- és egyéb ipari növény termelésére csak a terület 10%-a marad;
- ha 50%-os, „közepes” a takarmánytermő terület aránya, 20% lehet az árnövénytermő terület részesedése;

c) a 40%-os, azaz „gyenge” takarmánytermelési részarányánál már 30%-ra emelkedett a konzerv- és egyéb ipari növények vetésterülete.

Megjegyezzük, hogy a konzerv- és egyéb ipari növények terméséből származó melléktermékek takarmányértékét a táblázatok összeállításánál nem vehettük figyelembe, azok sokfélesége és bizonytalan, előre nem tervezhető mennyisége miatt. Adott esetekben a szerződésileg biztosított melléktermékek tápanyagtartalmára bizonyos fajú és hasznosítási állatállomány betervezhető, és az így módosítja a táblázatokban feltüntetett eltartható létszámot. A változatlan létszámmal szerepeltetett juhállomány legelőszükségletét beterveztük. A juhtartás igényét meghaladó legelőterületen átlagosan — minden változatnál — még további 8–9 szarvasmarha létszámegység tartható el.

KÖVETKEZTETÉSEK

Az eddigiekben ismertetett — a takarmánytermő terület arányának változásával és a terméshozamok módosulásával kapcsolatos — állattartóképeség-fokozatok elemzése alapján már lehetőségünk nyílik arra, hogy a járás távlati állattenyésztés-fejlesztési terveit megalapozzuk.

Tudva azt, hogy a járás jelenlegi átlagos szarvasmarha-állománya 1000 kh vegyes szántó-rét területre vetítve 85 létszámegységet tesz ki, a sertésállomány nagysága pedig 43 létszámegységgel egyenlő. A 3. táblázat adatai alapján a következőket állapíthatjuk meg:

1. Alacsony terméshozamok mellett a járás jelenlegi átlagos közös és háztáji szarvasmarha- és sertésállománya úgy nem tartható el, hogy a szaporulatot végtermékgig neveljék, hizlalják. Ezt mutatja a táblázat legtöbb sora. Ha a termelőszövetkezetek mégis nagyszámú anyaállatot tartanak a közösben és a háztájiban, kénytelenek a szaporulatot idő előtt fiatalon eladni vagy a tehén- és kocalétszámot csökkenteni. Ilyen körülmények között az állattartás mennyiségi növelésére való ösztönzés súlyos hibának számít. Az állattartás lehetősége még szűkebb térre szorul a takarmánytermő terület csökkentése esetén.

2. A tehén- és kocalétszám járási átlaga nem alacsony, csupán a termelésben mutat lemaradást. Ezt csak úgy hozhatjuk be, ha lehetőséget teremtünk a szaporulat zömének a végtermék állapotig való tartására, a 3. táblázat szerint ennek feltételei a következők:

a) a gyenge termőképességű homoktalajok terméshozamát 40%-kal kell emelni, a takarmánytermő terület pedig 60% alá nem csökkenhet;

b) a jó termőképességű homoktalajok termőképességének 20%-os fokozására van szükség, még 60%-os takarmánytermelési arány fenntartása esetén is;

c) a jó termőképességű talajok 40%-os termésemelkedése esetén a takarmánytermő területnek már a 10%-a felszabadulhat, ami egyéb növények termesztésére beállítható, ha csak nincs szó az állatlétszám növeléséről;

d) csupán a jó termőképességű homokon elért 40%-os hozamművekedés teszi lehetővé, hogy a járási átlagléttszámnak megfelelő számú állatállományt mennyiségileg és minőségileg is fejleszthessük. Véleményünk szerint a fejlődésnek ilyen szintre el kell jutnia.

3. A tervezésnél feltétlenül számításba kell venni azt, hogy a rendkívül magas háztáji állományt (járási szinten 1000 kh szántó-rét területre számítva 396 tehén, 310 koca, 93 anyajuh, valamint ezek több-kevesebb szaporulata, kb. 40000 különböző korú és fajú baromfi) a kiadott háztáji föld takarmánytermelésén el tartani nem lehet. Itt fontos feladat hárul a közös termelésre, még akkor is, ha a jelenlegi silány legelőket — a szokás alapján — a háztáji állatállomány tartására engedik át.

FORRÁSMUNKÁK

(1) Mezőgazdasági statisztikai évkönyv, 1966. — (2) Somogy megyei statisztikai évkönyv, 1966. — (3) Felsőfokú mezőgazdasági szakoktatási évkönyv, 1965–66. — (4) *Dr. Baintner Károly*: Takarmányadagok gazdaságos összeállítása. 3. javított kiadás. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest, 1965.

В плане перспективного развития Надьатадского района планируется качественное и количественное развитие животноводства, и расширение производства технических культур. Авторы при помощи метода разработанного для исследования возможного количества содержания животных определяют, что эту цель можно наметить только тогда если на 40% повысится урожайность кормовых культур. В таком случае можно вырастить полный приплод от имеющегося поголовья и реализовать как конечную продукцию, а так же достичь снижения кормовой площади на 10%.

Quantitative and qualitative extension of animal husbandry and the increased production of industrial plants are recommended by the perspectival plans of development in the district Nagyatád. It is established through the application of a method elaborated for the survey of animal support capacity by the authors that this task can be set only if the yielding of forage growing area will increase by 40 per cent. In this case the total progeny of the present stock can be raised and marketed as final product while at the same time 10 per cent saving in forage growing area can also be achieved.

Der perspektive Entwicklungsplan des Kreises Nagyatád schlägt die mengenmäßige und qualitative Förderung des Tierzuchtes sowie die Ausdehnung des Industriepflanzenanbaues im Gebiet vor. Die Verfasser haben mittels ihrer, zur Untersuchung der Tierversorgungsfähigkeit ausgearbeiteten Methode festgestellt dass das genannte Ziel nur in dem Falle erreicht wird wenn der Ertrag auf den Futteranbauflächen mit 40% gesteigert wird. Solcherweise kann die Aufzucht und ihre Verwertung als Endprodukt durch die volle Nachkommenschaft des jetzigen Tierbestandes ermöglicht werden, und weiterhin wird auch eine 10 prozentige Einsparung der Futteranbaufläche erreicht.

apró
alatt,
mérté
vona
Egyh
dóc t
68 es
és a
1960
sült,
egyes
kezt
földt
854 l

vány
a Kó
vezé
Szen
től)
hogy

nek.
tozil
Erre